

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

Факультет №3

Кафедра тактико-спеціальної підготовки

КЕЙС

Практичних занять на тему

«Особливості та удосконалення тактики дій:

- при наближенні до підозрюваної особи під час спілкування та перевірки документів;**
- при проведенні зовнішнього огляду речей та одягу особи(особистого огляду та огляду речей затриманої особи);**
- при затриманні озброєних та інших суспільно-небезпечних осіб у різних умовах;**
- під час зупинки та огляду транспортного засобу;**
- при затриманні осіб, які скоїли правопорушення з використанням автотранспорту;**
- під час використання вогнепальної зброї в різних умовах та при проведенні спеціальних операцій;**
- при відбитті нападу на об'єкти, що охороняються»**

Підвищення кваліфікації
працівників підрозділів ПСПОП

Інформація про викладача:

к.і.н., доцент кафедри

тактико-спеціальної підготовки

факультету № 3 ІПФПНП ЛьвДУВС

Володимир **БУЛАЧЕК**

Тел: 0677542600

Тема: (1 -год) «Особливості та удосконалення тактики дій:

- при наближенні до підозрюваної особи під час спілкування та перевірки документів;
- при проведенні зовнішнього огляду речей та одягу особи(особистого огляду та огляду речей затриманої особи);
- при затриманні озброєних та інших суспільно-небезпечних осіб у різних умовах;
- під час зупинки та огляду транспортного засобу;
- при затриманні осіб, які скоїли правопорушення з використанням автотранспорту;
- під час використання вогнепальної зброї в різних умовах та при проведенні спеціальних операцій;
- при відбитті нападу на об'єкти, що охороняються»

Практичне заняття – 1 год.

Навчальна мета: формування навиків з питань комунікації поліцейського, а також вдосконалення тактики затримання правопорушників(злочинців) в різних умовах.

Виховна мета: сформувати повагу до прав людини, розуміння верховенства права; сприяти формуванню вмінь та навиків управлінської діяльності, вміло застосовувати отримані слухачами знання в практичній діяльності під час організації роботи уповноважених підрозділів.

Розвивальна мета: розвинути здібності поліцейського у здійсненні організації тактики дій під час контакту із різними категоріями громадян.

Навчальне обладнання, ТЗН: електронні підручники, посібники.

Наочні засоби: підручники, нормативні документи.

Міжтематичні зв'язки: охорона праці, права і свободи людини та громадянина, захист та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності, міжнародні стандарти у сфері прав людини.

План практичного заняття (навчальні питання)

- 1) наближення до підозрюваної особи під час спілкування та перевірки документів;
- 2) проведення зовнішнього огляду речей та одягу особи(особистого огляду та огляду речей затриманої особи);
- 3) затримання озброєних та інших суспільно-небезпечних осіб у різних умовах;
- 4) дії під час затримання озброєних та інших суспільно-небезпечних осіб під час зупинки та огляду транспортного засобу, затримання осіб, які скоїли правопорушення з використанням автотранспорту;
- 5) використання вогнепальної зброї в різних умовах та при проведенні спеціальних операцій;
- 6) відбиття нападу на об'єкти, що охороняються.

Питання 1. Наближення до підозрюваної особи під час спілкування та перевірки документів.

Вжити застережних заходів під час перевірки документів у особи, що підозрюється у вчиненні злочину. З цією метою, зокрема, рекомендується стояти напівоберту праворуч від того, кого перевіряють, на відстані

витагнутої 1,5 руки правопорушника від нього й пильно стежити за діями останнього;

- перевірку доцільно проводити на деякій відстані від сторонніх громадян або, якщо є можливість, – у найближчому службовому приміщенні дільничного інспектора поліції чи громадському пункті охорони порядку.

Питання 2. Проведення зовнішнього огляду речей та одягу особи(особистого огляду та огляду речей затриманої особи)

Поверхнева перевірка вбрання особи, речей злочинця та особи, затриманої за підозрою у вчиненні правопорушення, є превентивним поліцейським заходом, спрямованим на забезпечення особистої безпеки поліцейських, що ставить перед собою мету вилучення речі, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб. Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснювати будьякий поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу і бажано в присутності двох понятих тієї статі, що й правопорушник. Поверхнева перевірка речей, ручної поклажі, багажу, знарядь транспортних засобів та інших предметів здійснюється шляхом візуального огляду речі, транспортного засобу (салону та багажника), як правило, у присутності особи, у власності (володінні) якої вони є. У невідкладних випадках зазначені речі, предмети можуть бути піддані огляду з участю двох понятих за відсутності власника.

Перевіряючи документи, ППОЗП повинен пам'ятати про свою безпеку. Тому рекомендується проводити перевірку на деякій відстані від сторонніх громадян, а якщо є можливість, то в найближчому службовому приміщенні.

Питання 3. Затримання озброєних та інших суспільно-небезпечних осіб у різних умовах.

При затриманні осіб, підозрюваних у вчиненні злочину необхідно, пам'ятати, що поліцейський має право затримувати цих осіб при наявності таких підстав:

- цю особу застали на місці вчинення злочину;
- очевидці, в тому числі і потерпілі, прямо вказують на дану особу як на таку, що вчинила злочин;
- на підозрюваному або його одязі, при ньому будуть виявлені явні сліди злочину.

За наявності інших не перевічених даних, що дають підставу підозрювати особу вчинення злочину, вона може бути затримана нарядом поліції лише в тому разі, якщо намагалась втекти або виявила непокору законній вимозі працівників поліції. Враховуючи викладене, перед прийняттям рішення на переслідування і затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, необхідно чітко уявити правомірність дій працівника поліції.

Перед затриманням особи (осіб) за підозрою у скоєнні злочину ППОЗП повинні враховувати такі обставини і чинники:

- особу затримуваного (затримуваних);
- фізичні дані затримуваного (затримуваних);
- їхню поведінку і наміри;
- ступінь озброєності злочинців;

- існування спільників і прихильних громадян;
- характерні особливості ділянки місцевості, розташування приміщень
- місце затримання злочинців;
- кількість часу для затримання;
- умови і межі застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї.

Затримавши злочинця, працівник поліції має бути готовий до того, що затриманий не один і в будь-який момент можуть з'явитися його спільники.

Питання 4. Дії під час затримання озброєних та інших суспільно-небезпечних осіб під час зупинки та огляду транспортного засобу, затримання осіб, які скоїли правопорушення з використанням автотранспорту.

Після зупинки транспортного засобу, що переслідувався, необхідно:

- негайно доповісти черговому по підрозділу (командиру) про місце, де закінчено переслідування, та одночасно визначитись із потребою надання допомоги патрульним нарядам НП для затримання підозрюваних;
- зупиняти автомобіль лише позаду транспортного засобу, який переслідувався, на відстані не менше 10 метрів;

– приготувати до застосування вогнепальну зброю; – використовуючи для особистого захисту корпус службового автомобіля, за допомогою гучномовця або голосом дати водієві та пасажирам транспортного засобу, який переслідувався (далі – затримані), команду: «Заглушити двигун! Без команд не відкривати дверцята автомобіля! Викинути через відкриті вікна зброю та ключі запалювання! По одному, починаючи з водія, виходити зі салону з піднятими руками і ставати обличчям до дверцят автомобіля!»;

– після безумовного виконання всіх команд, постійно контролюючи дії правопорушників, дозволяється підходити до транспортного засобу, який переслідувався, для здійснення затримання;

– перед посадкою затриманих в автомобіль проводиться зовнішній огляд їхніх одягу і речей з метою вилучення у них предметів, що можуть бути використані для нападу на ППОЗП, заподіяння шкоди собі чи іншим особам, які перебувають у салоні автомобіля. У разі якщо кількість підозрюваних осіб у транспортному засобі, який переслідувався, більше трьох, затримання їх здійснюється лише після прибуття на місце додаткового наряду ППОЗП. До прибуття такого наряду необхідно заборонити підозрюваним особам залишати свій транспортний засіб. Водночас дається команда голосом: «Не рухатись! Руки тримати за головою!».

Питання 5. Використання вогнепальної зброї в різних умовах та при проведенні спеціальних операцій.

Закон України «Про національну поліцію» 2015 року дозволяє застосування вогнепальної зброї як крайнього заходу за певних обставин, вичерпний перелік яких міститься в самому законі. Серед таких обставин – використання вогнепальної зброї для захисту громадян від нападу, що загрожує їхньому життю і здоров'ю, а також звільнення заручників, для відбиття нападу на працівника поліції або членів його сім'ї, якщо їхньому

життю або здоров'ю загрожує небезпека, для відбиття нападу на охоронювані об'єкти, конвої, жилі приміщення, приміщення державних і громадських установ, для затримання особи, яка вчинила злочин і яка намагається втекти, для затримання особи, яка чинить збройний опір, а також озброєної особи, яка загрожує життю чи здоров'ю працівника міліції, а також у районі проведення антитерористичної операції. Закон забороняє використовувати вогнепальну зброю під час значного скупчення людей, якщо від цього можуть постраждати сторонні особи.

Зброя та спеціальні засоби видаються під підпис особі, яка їх отримує, та в обмін на картку-замісник окремого працівника поліції. Видача зброї та спеціальних засобів без підпису заборонена. Після завершення операції зброя або спеціальні засоби повертаються оперативному черговому, який її відповідно перевіряє, вносить необхідні записи та повертає картку-замісник.

Після використання вогнепальної зброї працівник поліції зобов'язаний негайно відзвітувати в письмовій формі оперативному черговому відповідного правоохоронного органу та його керівнику для подальшого інформування прокурора.

Питання 6. Відбиття нападу на об'єкти, що охороняються.

Порядок взаємодії органів і підрозділів поліції під час організації та виконання органами поліції охорони заходів з фізичної охорони об'єктів, здійснюється відповідно до Наказу МВС України від 07 липня 2017 року №577 Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів.

Цей Порядок визначає механізм взаємодії територіальних органів і підрозділів Національної поліції України під час організації та виконання органами та підрозділами поліції охорони заходів з фізичної охорони об'єктів.

До реагування на повідомлення про вчинення правопорушень та ускладнення оперативної обстановки на об'єктах охорони залучаються сили та засоби органів і підрозділів Національної поліції України, що забезпечують публічну безпеку та порядок на території обслуговування.

Для налагодження оперативної взаємодії між нарядами поліції та екіпажами патрульної поліції керівництвом ГУНП, УПП ДПП, УПО та інших органів і підрозділів НПУ визначається порядок зв'язку при реагуванні на повідомлення про правопорушення.

З метою належної організації захисту особливо важливих об'єктів, охорона яких забезпечується озброєними поліцейськими та працівниками поліції охорони (далі - працівники поліції охорони), розробляються плани оборони цих об'єктів в мирний час, які затверджуються керівниками відповідних служб НПУ та погоджуються з іншими органами державної влади (у разі залучення).

Контрольні питання

1. Які прийоми застосовуються під час перевірки документів?
2. Яких заходів особистої безпеки потрібно дотримуватися під час перевірки документів у особи?

3. Якою має бути тактика взаємодії пішого наряду в складі двох або трьох чоловік за необхідності перевірки документів у правопорушника?
4. Яким має бути алгоритм дій в разі затримання іноземців?
5. Які правові підстави поверхневої перевірки?
6. Відповідно до якого нормативно-правового документа при виявленні, в ході поверхневої перевірки, будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд?
7. Коли працівник поліції може здійснювати обшук особи і на підставі яких нормативно-правових документів?
8. Кому здають вилучені під час зовнішнього огляду документи, зброю та інші предмети?
9. Які підстави, обставини і чинники слід пам'ятати і враховувати працівнику поліції перед затриманням особи (осіб) за підозрою у скоєнні злочину?
10. Правові підстави зупинки ТЗ?
11. Правові підстави проведення поверхневої перевірки та огляду ТЗ? Яке розташування службового ТЗ стосовно ТЗ правопорушника в різних рівнях загрози?
12. Якими мають бути тактичні дії в разі наближення до ТЗ при невідомому рівні загрози?
13. Які підстави для переслідування ТЗ?
14. Коли та при яких умовах використовується вогнепальна зброя.
15. Який порядок взаємодії органів і підрозділів поліції під час організації та виконання органами поліції охорони заходів з фізичної охорони об'єктів?
16. Яка послідовність дій працівників поліції у разі нападу правопорушників(злочинців) на об'єкти, що охороняються?

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – 141 с.
2. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 № 2341-III.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984.
5. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. // Офіційний вісник України. – 2015. – № 63. – 2075 с.
6. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000– № 15– 588 с.
7. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – 303 с.
8. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 30. – 1248 с.

9. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закону України від 20.11.2012 № 5492-VI.

10. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України № 2337- VIII від 15.03. 2018.

11. Закону України «Про боротьбу з тероризмом» від 04.11.2018, - 2581-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15>

12. Концепція боротьби з тероризмом, схвалена Указом Президента України від 23 квітня 2013 року № 230/2013

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 року № 92 «Про затвердження Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків»

14. Наказ УДО України від 30.06.2016 №185 «Про затвердження Інструкції з організації та порядку дій Управління державної охорони України за рівнями терористичних загроз»

15. “Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об’єктів”. Наказ МВС України від 07 липня 2017 року №577

16. Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поведінки та покарання резолюція 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 09.12.1975 р.

17. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поведінці зі зброєю: Наказ МВС України від 1 лютого 2016 р. № 70 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16>

18. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#n7>

19. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Правоохоронних органів України: Наказ МВС України від 23 травня 2017 р. №440 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17>

20. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України № 100 від 08.02.2019 року.

21. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 року № 1395 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15>

22. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 року № 1376 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

23. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення: Наказ МВС України від 04.12.2017 № 987 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17>

24. Про затвердження порядку організації і тактики проведення поліцейської операції «Перехват»: Наказ МВС України від 23.11.2018 № 946 ДСК

25. Про затвердження Інструкції про організацію та порядок проведення поліцейських операцій з розшуку і затримання озброєних та інших осіб, які вчинили суспільно небезпечне діяння: Наказ МВС України від 09.10.2017 №841 ДСК .

26. Про затвердження Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів: Наказ МВС України № 706 від 23.08.2018 року.

27. Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Правоохоронних органів України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку: Наказ МВС України № 773 від 10 серпня 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16#n38>

Спеціальна література

1. Банах С. М. Особиста безпека працівників правоохоронних органів, залучених до патрулювання: навчальний посібник/ Банах С. М., Йосипів Ю. Р., Курляк М. Д., Синенький В.М. та ін.. – Львів: ЛьвДУВС, 2020. – 272 с.

2. Тьорло О.І. Тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції: навч. посібник / О.І. Тьорло, Ю.Р. Йосипів, В.М. Синенький та ін.. Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 480 с.

3. Йосипів Ю.Р. Тактичне керівництво та організація несення служби працівниками правоохоронних органів України в зоні проведення антитерористичної операції: навчальний посібник / Ю.Р. Йосипів, С.М. Банах, О.І. Тьорло, В.М. Синенький та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 136 с.

4. Аброськін В.В. Діяльність Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки в умовах антитерористичної операції: навчальний посібник / Аброськін В.В. – Харків: ХНУВС, 2019. – 212 с.

5. Йосипів Ю.Р. Модифіковані вибухові пристрої: ручні гранати: методичні рекомендації / Ю.Р. Йосипів та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 60 с.

6. Курляк М.Д. Засоби радіозв'язку ОВС: методичні рекомендації / М.Д. Курляк, Ю.Р. Йосипів, О.І. Тьорло, В.М. Синенький та ін.. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 80 с.

7. Курляк М.Д. Основи методики ICIPS та її використання в освітньому процесі ВНЗ МВС України: методичні рекомендації / М.Д. Курляк, Ю.Р. Йосипів, В.М. Синенький, О.І. Тьорло та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2017. – 92 с.

8. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / Кол. авт.; кер. авт. кол. д.ю.н., доц. Т.П. Мінка. – Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 480 с.

9. Йосипів Ю.Р. Тактичне керівництво щодо несення служби на блокпостах в умовах наступу і оборони, затримання озброєних злочинців, банд та формувань: методичні рекомендації / Ю.Р. Йосипів, С.М. Банах, В.Р. Булачек, І.Ю. Землянський, М.Д. Курляк, М.О. Московчук, М.В. Моргун, В.М. Синенький, О.І. Тьорло, А.В. Ярославський. – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 139 с.

10. Тьорло О.І. Класифікація та види саморобних вибухових пристроїв: методичні рекомендації / О.І. Тьорло, А.В. Ярославський, Ю.Р. Йосипів, М.Д. Курляк, М.О. Московчук, В.М. Синенький. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 87 с.

11. Тьорло О.І. Основи тактико-спеціальної підготовки: навчальний посібник / О.І. Тьорло, В.Р. Булачек. – Львів: ЛьвДУВС, 2010. – 268 с.

12. Ярославський А.В. Підготовка та проведення спеціальних операцій у збройних конфліктах: методичні рекомендації / А.В. Ярославський, О.І. Тьорло, Ю.Р. Йосипів, І.Ю. Землянський, М.Д. Курляк, М.О. Московчук, В.М. Синенький. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 104 с.

13. Забезпечення публічного порядку та безпеки під час мирних зібрань громадян (скандинавська модель): навч. посібник / Ю. Р. Йосипів, Н. Д. Туз, В. М. Синенький, М. Д. Курляк. Львів: ЛьвДУВС, 2019. – 96 с.

Допоміжна

1. Актуальні проблеми професійної підготовки поліцейського: матеріали кругл. столу, м.Одеса, 26 жовтня 2016 р. — Одеса : ОДУВС, 2016. — 204 с.

2. Майор Ганс фон Дах Тотальний опір інструкція з ведення малої війни для кожного – Львів: Видавництво «Астролябія», 2014. – 160 с.

3. Суарес Г. Тактическое преимущество / Габриель Суарес. – К. : ЕСС, 2003. – 224 с.

4. 10. Gersons B. Police Psychology: operational assistant // POLICE (USA), 1994, May. – P. 16; 21.

5. 11. Gersons B.P.R. Patterns of PTSD among Police Officers following Shooting Incidents: A Two-Dimensional Model and Treatment Implications // Journal of Traumatic Stress. – 1989. – Vol. 2, №3. – P. 247-257.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua>).

2. Сайт Верховної Ради України (<http://www.rada.gov.ua>).

3. Верховний Суд (<https://supreme.court.gov.ua>).

4. Урядовий портал – єдиний веб-ресурс органів виконавчої влади України (<http://www.kmu.gov.ua>).

5. Міністерство внутрішніх справ України (<http://www.mvs.gov.ua>).

6. Міністерство освіти і науки України (<http://www.mon.gov.ua>).